

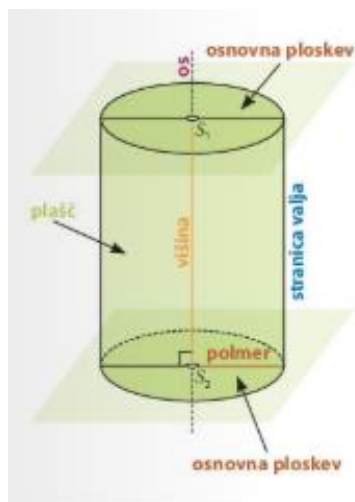
SREDA, 20.5.2020

Spoznal boš lastnosti valja in formule za izračun P, V, O in pl.

VALJ – okroglo geometrijsko telo

Valj je telo, ki ga omejujejo ukrivljena ploskev in dva skladna kroga. Kroga sta osnovni ploskvi valja, ukrivljena ploskev je plašč valja.

V zvezek nariši poševno projekcijo valja in zapiši spodnjo razlago pojmov.

OSNOVNI PLOSKVI (O) valja sta kroga, ki ležita na vzporednih ravninah.

POLMER OSNOVNE PLOSKVE (r) – polmer valja

SREDIŠČI OSNOVNIH PLOSKEV (S₁, S₂)

PLAŠČ (pl) valja je pravokotnik.

STRANICA VALJA (s) je najkrajša daljica na plašču, ki povezuje osnovni ploskvi.

OSNI PRESEK je presek valja z ravnino, ki gre skozi obe središči (pravokotnik).

OS je premica, ki poteka skozi središči osnovnih ploskev.

VIŠINA VALJA (v) je razdalja med vzporednima ravninama osnovnih ploskev

Izdelajmo še mrežo valja, ki ima za osnovno ploskev krog s premerom 3 cm visok pa je 5 cm.

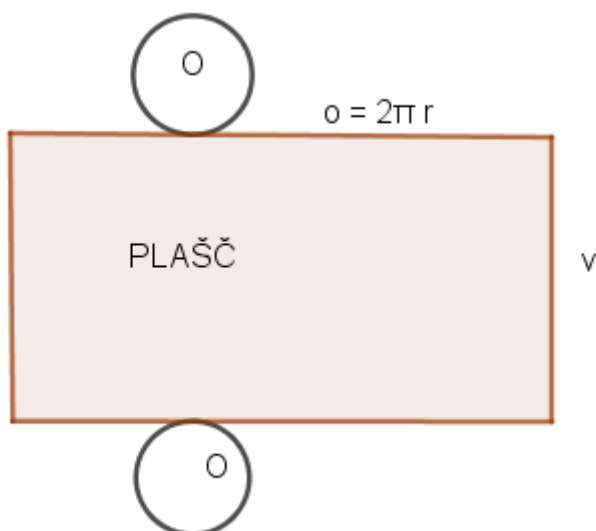
Če valj razvijemo, vidimo, da je plašč pravokotnik, ki ima za dolžino obseg kroga, za širino pa višino valja.

Zato izračunajmo obseg kroga s premerom 3 cm.

$$o = \pi \cdot d$$

$$o = 3,14 \cdot 3$$

$$o = 9,42 \text{ cm} \quad \text{to je dolžina plašča}$$

Plašč je torej pravokotnik. Torej ga izračunamo:

$$pl = o \cdot v$$

$$pl = 2\pi \cdot r \cdot v$$

Osnovna ploskev je krog. Torej ploščina kroga je osnovna ploskev valja:

$$O = \pi \cdot r^2$$

Pa sestavimo sedaj še **površino**. Valj sestavljata dve osnovni ploski in plašč, torej:

$$P = 2 \cdot O + pl$$

$$P = 2 \cdot \pi \cdot r^2 + 2 \cdot \pi \cdot r \cdot v$$

$$P = 2 \cdot \pi \cdot r \cdot (r + v)$$

In še **prostornina**. Izračuna se enako kot za prizme, torej:

$$V = O \cdot v$$

$$V = \pi \cdot r^2 \cdot v$$

Skupaj rešimo nalogo:

Osnovna ploskev valja meri $36\pi \text{ cm}^2$. Plašč valja je 2-krat večji.

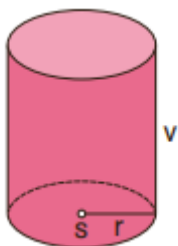
- Izračunaj površino valja.
- Izračunaj prostornino valja.

Valj

$$O = 36\pi \text{ cm}^2$$

$$Pl = 72\pi \text{ cm}^2$$

$$P, V = ?$$

$$P = 2 \cdot O + pl$$

$$P = 2 \cdot 36\pi + 72\pi$$

$$P = 72\pi + 72\pi$$

$$P = 144\pi \text{ cm}^2$$

Iz O dobimo r, iz pl pa potem v.

$$O = \pi \cdot r^2$$

$$36\pi = \pi \cdot r^2 / : \pi$$

$$36 = r^2$$

$$r = 6 \text{ cm}$$

$$pl = 2\pi \cdot r \cdot v$$

$$72\pi = 2\pi \cdot 6 \cdot v$$

$$72\pi = 12\pi \cdot v / : 12\pi$$

$$v = 6 \text{ cm}$$

Sedaj pa lahko izračunamo V:

$$V = O \cdot v$$

$$V = 36\pi \cdot 6$$

$$V = 216\pi \text{ cm}^3$$

S pomočjo zgornjih formul in zglada rešite naloge iz U str. 153/ nal.3,4